

TYÖRYHMÄN KOKOUS 6/2013 (kokous 61)

Aika: Maanantai 2.9.2013, klo 13.00–16.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Foorumi F04
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
Johanna Rainio, ympäristöministeriö
Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö
Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
Suvi Raivio, Metsäteollisuus ry.
Liisa Pietola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
Leif Schulman, Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo
Antti Otsamo, Metsähallitus
Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE
Klemetti Näkkäljärvi, Saamelaiskäräjät
Ilpo Kuronen, Suomen luonnonsuojeluliitto
Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö (siht.)
Ari-Pekka Auvinen, SYKE (siht.)
Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
Anna-Liisa Ahokumpu, SYKE

Vierailijat:

Eva Biaudet, VN
Tove Holmström, VN
Aulikki Alanen, YM
Ann-Britt Ylinen, YM

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen. Hän toivotti kutsutut puhujat Eva Biaudet'n, Ann-Britt Ylisen ja Aulikki Alasen lämpimästi tervetulleiksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 60, 18.6.2013) hyväksyttiin muutoksitta. Puheenjohtaja kävi läpi viime kokouksen asioita ja kuulutti väkeä haitallisten tukien pienryhmään.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Ajankohtaiset asiat

- Suvi Raivio edustaa EK:ta jatkossa, sillä Jouni Lind ei ole enää EKssa. Organisaatioita pyydettiin tarkistamaan edustuksensa työryhmässä. Ryhmän kokoonpano on ym.fi-verkkopalvelussa sivulla http://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Strategia_ja_toimintaohjelma/Seurantaryhma
- Lotta Ruokasen vuorotteluvapaan ajaksi Suomen nuorisotyö Allianssille on tulossa sijainen.
- Suomen luonnon päivää vietettiin ensimmäistä kertaa lauantaina 31.8.
- Varsinais-Suomeen perustetaan valtion maille 92 luonnonsuojelualuetta
- Luonnonsuojelulain uudistuksessa on ollut avoin kuuleminen toukokuussa. Jatkossa järjestetään vielä avoin tilaisuus kaikille, jossa voi antaa palautetta, jonka jälkeen lakiluonnos viimeistellään. Luonnos lähetetään lausunnolle.

- Soidensuojelun täydennysohjelmaa tehdään par'aikaa. Inventointeja, joiden perusteella pyritään löytämään suojeltavat kohteet, on tehty tänä kesänä.

5. Arktinen biodiversiteetti ja globaalimuutos

A) Alkuperäiskansa-asiat (vähemmistövaltuutettu Eva Biaudet, VN) www.ofm.fi [esitys liitteenä]

Vähemmistövaltuutettu valvoo syrjintää, edistää etnisten ryhmien välisiä suhteita, muistuttaa ja vahtii, että yhdenvertaisuus, joka velvoite on kaikilla viranomaisilla, toteutuu. Hän on itsenäinen toimija.

YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista ohjaa kansallista ja kansainvälistä toimintaa, julistus ja ILO-sopimus 169 tukevat ja suojaavat toisiaan; *UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples* http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf. Julistus tunnustaa alkuperäiskansat kansoina, joilla on itsemääräämisoikeus. ILO-sopimus on ainoa oikeudellisesti sitova kansainvälinen ihmisoikeussopimus, joka koskee alkuperäiskansojen oikeuksia.

Eva on valittu 3 vuodeksi pysyvään YK:n alkuperäiskansojen foorumiin, jossa on 16 jäsentä <http://undesadspd.org/IndigenousPeoples.aspx>. Foorumissa ovat kaikki alkuperäiskansat koolla, ja se on ainoa paikka, jossa he voivat puhua suoraan YK:lle; YK raportoi, erityisraportoiija on James Anaya.

Arktinen alue on monen alkuperäiskansan koti ja alkuperäiskansojen käyttämien maiden ja luonnon välillä on kiinteä yhteys, ja elinkeinot ovat kiinni maasta. Mahdollisuus harjoittaa perinteisiä elinkeinoja heikkenevät, kun biodiversiteetti vähenee ja ilmastonmuutos vaikuttaa. Elinkeinojen edellytykset on säilytettävä, mutta puuttuu toimenpiteitä yhteiskunnan puolelta. Alkuperäiskansat ovat olleet sopeutuvaisia muutoksiin, mutta ilmastonmuutos aiheuttaa haasteita erityisesti arktisella alueella.

Alkuperäiskansat haluavat olla mukana kehittämässä mittareita. Perinteisen tiedon säilyminen on keskeistä. Kielen säilyminen on tälle edellytys, ja tieto täytyy voida dokumentoida.

Kataisen hallitus on luvannut ratifioida ILO-sopimuksen Suomessa tällä vaalikaudella. Sopimus turvaa yhdenvertaisen kohtelun. Sillä pyritään korjaamaan historiallinen vääryys, eli ILO-sopimus pyrkii siihen, että valtio tunnustaa omistusoikeuden niihin maihin, jotka kansa on perinteisesti omistanut. Pohjoismaista Tanska ja Norja ovat ratifioineet sopimuksen. ILO-sopimus on ohje hallinnolle jo nyt! http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169

Puheenjohtaja kiitti Evaa ja hyvää linkitystä työryhmän työhön. Aihe on tulossa keskusteluun myös SBSTTA-17 -kokouksessa. Huonoin tilanne on Australiassa ja Kanadassa, Suomessa ei saamelaisia ole sosioekonomisesti syrjäytetty, tosin kolttasaamelaiden tilanne on heikko.

Ehdotettiin, että seurantaryhmä käsittelee arktista strategiaa. Sen pitäisi olla konkreettisempi ja sen pitäisi olla resursoitu ja sen toteutumista pitäisi voida seurata. Ehdotettiin myös, että arktisen strategian seurantaryhmä pitäisi perustaa YM:öön. Alkuperäiskansojen vaikutusmahdollisuuksia olisi parannettava; YM:ssä otetaan huomioon, mutta ei kaikkialla. Usein taloudelliset intressit voivat mennä ihmisoikeuksien edelle. Todettiin, että jokin seurantaelin olisi tarpeen. Eduskunnassa on saamelaisasioista vastaava henkilö. Todettiin, että neuvottelumekanismi pitää olla yhdenvertainen; tarkoitus päästä yhteisymmärrykseen, ei vain kuuleminen.

B) EU:n rooli arktisella alueella (neuvotteleva virkamies Ann-Britt Ylinen, YM)

Ann-Britt esitteli arktista strategiaa. Strategiassa on 4 pilaria:

- Suomi on arktinen maa: kaikista 60 leveysasteen pohjoispuolella asuvista asuu 60 % Suomessa
- Suomi on arktinen osaja: meillä on paljon osaamista, joka liittyy arktisissa oloissa toimimiseen
- Kestävä kehitys ja ympäristön reunaehdot: onnettomuudet ja niiden seuraukset otettava huomioon
- Kansainvälinen yhteistyö: tärkeää arktisten valtioiden kesken

YM ei halua määritellä, mikä on Suomen mielestä arktinen alue, sillä on monta erityyppistä määritelmää. Arktinen alue on kiinnostava muidenkin valtioiden mielestä, ei vain meidän omasta näkökulmasta, esim. pohjoiset merenkulkureitit.

Arktinen strategia koostuu tavoitteista ja toimenpiteistä, kuten: uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö, reunaehtojen tunnistaminen, riskien arviointi, saastumisen estäminen, luonnonsuojelualueverkostojen kehittäminen, ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen sisällyttäminen Suomen kansainväliseen yhteistyöhön. Strategia sisältää tavoitteita myös koskien alkuperäiskansoja sekä koulutukseen ja tutkimukseen liittyviä tavoitteita; valmisteilla on mm. arktinen tutkimusohjelma.

Strategia määrittelee kansainvälisen toimintakentän. Kiinnostus Arktiseen Neuvostoon maailmalla on nousussa. Strategialla on ohjaava vaikutus ja sitä toteutetaan valtionalouden kehyksen ja talousarvioiden puitteissa.

Strategia on olemassa suomeksi ja ruotsiksi, tulossa englanniksi ja pohjoissaameksi [http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Suomelle_uusi_arktinen_strategia\(25073\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Suomelle_uusi_arktinen_strategia(25073))

C) Luonnon monimuotoisuuden tila arktisella alueella (ympäristöneuvos Aulikki Alanen, YM)

Arctic Biodiversity Assessment (ABA) – Report for policy makers (CAFF) on julkaistu, kuten myös Synthesis sekä State and trends in Arctic biodiversity raportit. Arctic Biodiversity Assessment -raportti on esitelty arktisen kokouksen neuvostolle, ja hyväksytty siellä. Raportit voi ladata verkosta <http://www.arcticbiodiversity.is/>. Lisäksi on tulossa kooste alkuperäiskansojen perinteisestä tiedosta. Julkaisu Arctic biodiversity trends 2010 – Selected indicators of change http://www.caff.is/publications/view_document/162-arctic-biodiversity-trends-2010-selected-indicators-of-change käsittelee vain high ja low arcticia, mukana ei ole sub-arctic, mukana kuitenkin suojelualueverkkokysymykset myös subarktiselta alueelta samoin kuin alkuperäiskansa-kysymykset.

Key findings't löytyvät policy raportista, kuten muuttaviin lajeihin kohdistuvat lukuisat uhkat, jotka tapahtuvat muualla kuin arktisella alueella, kuten muuttoreiteillä, levähdysalueilla ja talvehtimisalueilla. Luonnon monimuotoisuudelle tärkeät alueet on tunnistettava ja alueet on suojeltava. Tärkeää on suojelualueiden kytkytyneisyys sekä alkuperäiskansojen maankäyttöoikeus ja perinteisen tiedon säilyttäminen.

ABA raportti suosittaa ekosysteemilähestymistavan käyttöönottoa sekä luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistamista integroimalla se muihin hallinnon kenttiin.

Todettiin, että Suomi isännöi biodiversiteettisopimuksen arktisia merialueita käsittelevän workshop'in. Suomen arktinen alue on paremmin suojeltu kuin muut alueet Suomessa, sen kertoo muun muassa Artikla 17 -raportointi.

6. Viides maaraportti (Ari-Pekka Auvinen, SYKE, Marina von Weissenberg, YM)

Viides maaraportti on toimitettava biodiversiteettisopimuksen sihteeristölle 31.3.2014. Marina esitteli sihteerien taustatyötä ja kertoi mitä tähän kokoukseen mennessä oli pyydetty ja saatu (kysymykset Q1, Q4, Q7); Q7-kysymys kysyttiin taustatiedoksi jo tässä vaiheessa.

Todettiin, että on tehtävä tarkempi aikataulut. Ennen kokousta jaetusta taulukosta puuttuu ensi vuoden aikataulu, koska kokouksia ei oltu vielä sovittu.

Sovittiin uusi aikataulu: 23.9. mennessä toimitetaan sihteeille vastaukset kaikkiin tähän mennessä (2.9.) pyydettyihin kysymyksiin (Q1, Q4, Q7) sekä vastaukset seuraaviin kysymyksiin (Q2, Q3, Q5, Q6). *Katso päivitetty excel-taulukko ja Guidelines for the fifth national report.* Viikkoa ennen kokousta toimitetaan kaikille aina uusi versio raportista.

Raportista tavoitellaan hyvää, valaisevaa ja napakkaa, ei välttämättä 100 sivua, joka on annettu maksimipituus. Aineisto toivotaan toimitettavan suorasanaista tekstinä ja englanniksi; bd-strategia on jo käännetty englanniksi ja pian tulee käänös myös toimintaohjelmasta. Toivotaan ekosysteemilähestymistapa-lähestymistä, tehtyjä selvityksiä yms. Myös sidosryhmiltä toivotaan vastauksia. Saamelaisiin liittyvät kysymykset kulkevat läpileikkaavasti raportissa. Voitaisiin nostaa erityisesti joitakin maailmalla kiinnostavia asioita, kuten Metlan virkistyskäyttötutkimukset, eli mainita niitä asioita, joissa olemme edelläkävijöitä, silti hukkaamatta pienillä asioilla isoa kuvaa.

Sovittiin talven 2014 kokoukset: tiistai 21.1.2014 klo 13–16, jolloin katsotaan koko joulukuun kokouksen jälkeinen paketti: Parts I, II, III. Helmikuussa kommenttikierros. Kokous tiistai 11.3. klo 13–16, jolloin viimeistellään raportti.

Sihteerit päivittävät aikataulun ja täydentävät jatkoaikataulun excel-työkaluun. Kaikille toimitettuun Ari-Pekan tekstiluonnokseen tulevat kommentit toimitetaan suoraan Ari-Pekalle.

7. Tulevat kansainväliset kokoukset (Marina von Weissenberg, YM)

17.9. kokous pidetään kv-biodiversiteettiasiantuntijaryhmän kokous, jossa käsitellään SBSTTA- ja Art. 8(j)-kokousten asiat, sekä 5. maaraporttia kansainvälisestä näkökulmasta.

Tieteellis-tekninen työryhmä SBSTTA-17 (14.–18.10.2013) Montreal, Kanada, Meeting documents <http://www.cbd.int/doc/?meeting=SBSTTA-17>. Kokouksessa ei käsitellä työohjelmia, vaan kokonaisuutta ja Nagoyan sopimuksen toimeenpanoa. Suomen valtuuskunnan kokoonpano: YM:n ja SYKEN edustajat selvillä, muut ilmoittavat jäsenensä valtuuskunnan puheenjohtaja Marina von Weissenbergille. Suullinen pyyntö on esitetty kansainvälisen asiantuntijaryhmän kokouksessa. Marina lähettää virallisen pyynnön sitä tarvitseville.

Art. 8(j) -työryhmä (7.–11.10.2013) Montreal, Kanada, Meeting documents <http://www.cbd.int/doc/?meeting=WG8J-08> on avoin työryhmä. Kokouksen aiheena on työohjelman tiettyjen aiheiden jatkojalostaminen, kuten ns. hiljainen tieto, ja miten sitä hyödynnetään IPBES-työssä, repatriation (tiedon/tietotaidon kotiuttaminen) jne.

8. Haitallisten tukien verkoston asettaminen

VM jatkaa työtä haitallisista tuista ja toivoo asiantuntijoita mukaan. Kokouksessa 18.6.2013 Nähtiin tarpeelliseksi perustaa pienryhmä käsittelemään teemaa. Ministeriöistä toivotaan edustusta: YM, VM, UM, MMM, TEM, STM, LVM. Myös kiinnostuneet sidosryhmät voivat osallistua. Seuraavaan kokoukseen 2.10.2013 toivotaan ryhmän olevan koossa. Toivottiin virallista kutsua ryhmään.

9. Muut asiat

- Leif Schulman, LTKM, kertoi, että hänen ja Aino Juslénin artikkeli lajistontuntemuksen romahtamisesta on hyväksytty HS:n vieraskynä-palstalle
- LTKM:n yli-intendentti Juhani Terhivuo on menehtynyt.
- Johanna Rainio on aloittanut YM:ssä

10. Seuraavat kokoukset

- keskiviikko 2.10.2013 klo 9–11, YM, Kuukkeli
- tiistai 12.11.2013 klo 13–16, YM, Kuukkeli
- tiistai 3.12.2013 klo 13–15, YM, Kuukkeli
- tiistai 21.1.2014 klo 13–16, YM
- tiistai 11.3.2014 klo 13–16, YM

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

11. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen päätti kokouksen.

Puheenjohtaja

Timo Tanninen

Sihteeri

Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.